

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:
 Na celý rok — — 4 koruny — hal.
 Na pol roka — — 2 „ — „
 Na štvrt roka — — 1 „ — „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 púp. komorník.
 Za vydanie zodpovedný
JÁN MOLNÁR, prälát

Redakcia a vydavateľstvo:
 Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 Sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
 ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dia tarify.
 Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Kresťanská ľudová strana v parlamente.

Naša malá strana politická v parlamente prevádza najväčšiu prácu. Vyslanci kresťanskej ľudovej strany všetci sú smelí, usilovní ľudia, ktorí opravde milujú pospolitý ľud a čo im na srdci leží, to vždy majú aj na jazyku. Ich úspechy, usilovnosť a vynikajúce reči každá stránka závidí im v parlamente. Neni takej verejnej záležitosti, o ktorú najverejšie a najúčinnivejšie nezaujala by sa kresťanská ľudová strana. *Vo všetkých jej poradách kresťanská ľudová strana v prvom rade o tom rokuje, čo potrebuje, čo si žiada a po čom túži ľud.* Štrnásť vyslancov kresťanskej ľudovej strany viacej bojuje za ľud, ako sto iných vyslancov. Ako voličia kresťanskej ľudovej strany sú najvernejší, bo vzdor hrozieb, sľubov, navádzania a podplácania, pri voľbách vždy verne vydržia pod zástavou kresťanskej ľudovej strany, zarovnak aj vyslanci kresťanskej ľudovej strany sú najvernejší priatelia a zastupitelia ľudu. Mnohí hovoria, že kresťanská ľudová strana je strana kňazská, keď ale povážime činnosť, akú táto strana prevádza v parlamente, vtedy sa presvedčíme, že táto ľudová strana vždy podporuje a bráni záujmy ľudu.

Minule sme spomenuli, že vo válečných zasadnutiach terajšej sessie snemovne vyslanci kresťanskej ľudovej strany rečnili: Georg *Szmrecsányi* o lepšom zaopatrení našich vojakov v nemocniciach a o ich ukrivďovaní, Štefan *Rakovszky* o volebnom práve pre našich hrdinov, Karol *Huszár* o úžere podnikov válečného vy-

strojenia, *Simonyi-Semadam* o šalbierstvách veľkých bankov, Ján *Molnár* o biede štátnych úradníkov a diurnistov, Koloman *Brestyenzsky* o veľkých neporiadkoch pri vyplácaní válečnej podpory a Ján *Frey* o nedostatku liadku, nevyhnutne potrebného našim viničiarom. To je už opravde ľudová politika!

A predošlého týždňa? Kresťanská ľudová strana znova vystúpila na dejišťe a mohutné slovo svoje pozdvihla v nasledujúcich otázkach: Karol *Huszár* v záujme válečných vdov a sirôt, Štefan *Haller* o zpätosadení vystahovalcov a prekazení dōvozu luxus-článkov, Ján *Bartos* v záujme škôl s jedným učiteľom, Štefan *Rakovszky* v záujme oblahčenia prác pri jarnej sejbe, Georg *Szmrecsányi* v záležitosti srbského rozpoloženia.

Hľa, milí spoluobčania! Takto pracuje za vás kresťanská ľudová strana. *Táto politická strana opravde zaslúži, aby celý kresťanský ľud krajiny postavil sa pod jej zástavu.* Oh, dal by Boh, aby krajina mala čím viacej takýchto vyslancov kresťanskej ľudovej strany.

Ostatne aj toto závisí len od nášeho ľudu!

Štefan Rakovszky

od jeho veličenstva dostal vyznačenie Signum Laudis.

V najširších kruhoch krajiny uprimnú radosť spôsobil vojenský úradný list «Verordnungsblatt» jeho oznámením, že Štefan *Rakovszky*, skutočný vnútorný tajný radca, krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany, predseda Katolíckej ľudovej Jednoty, za jeho hrdinské držanie sa pred nepriateľom, od jeho veličen-

stva kráľa ako najvyššie uznanie dostal vyznačenie Signum Laudis.

Štefan Rakovszky v minulom mesiaci marci v päťdesiatomsiedmom roku života, nasledovania hodným mužským odhodlaním vstal do vojenskej služby, ačpráve dľa jeho veku ku tomu povinný nebol. Po vypuknutí vojny totiž hlásil sa ku vojenčine. Prosbu jeho aj vyplnili a ako poručíka reaktivovali ho v 6. regimente ulánov, v ktorom od tých čias bojoval na fronte s tou oduševnenosťou a oddanosťou, ktorá ho ako predsedu krajinskej snemovne, ako krajinského vyslanca a v každej pozícii verejného života zvlášte označuje. Príkladné účinkovanie jeho po celej krajine vzbudilo najväčšiu úľubu a preto je len prirodzená vec, že to spôsobilo všestrannú uprimnú radosť, keď kresťanské obecnstvo dozvedelo sa o tom, že i na fronte v krvavých bojoch proti nepriateľovi zaslúžil si najvyššie uznanie Signum Laudis.

Stručný prehľad o válečných udalostiach minulého týždňa.

Odzbrojenie Čiernej Hory je už úplne prevedené. Černohorci na vykázaných hlavných miestach, kde prevádzalo sa odzbrojenie, pokojne odovzdali 314 kanónov, 50 strojových pušiek a vyše 50.000 kusov zbrane pechoty. V Albánii uhorské a rakúske čaty obsadily adriatické morské prístavy Alessio a San Giovanni di Medua, pričom ukoristily mnoho válečného vystrojenia. V celom Černohorsku ľud pokojne sa chová a kde naše čaty prídu, obyvateľstvo víta ich slávnostne. Černohorský kráľ Nikita nedobre sa cíti v Lione a s celou rodinou ide sa presťahovať do Paríža.

Ivanov, ruský generál, aj po poslednom fiasku jeho ofensívy proti Bessarábii a východnej Haliči, na rozkaz cára, po krátkej prestávke pokračoval v jeho útokoch proti opevnenému predmestiu severozápadne od Uščieška. Všetky jeho útoky ale zmarily sa na hrdinskej obrane našich honvédov, ktorí dotieravých Rusov, okrem delostrelectva, palby zo strojových pušiek, ešte i fokošmi vyprali.

Na talianskom fronte, po hrozných porážkach nepriateľa, v minulom týždni panovalo pomerne ticho.

Na západnom fronte bojišťa proti Angličanom a Francúzom Nemci pozdĺž cesty Vimy—Neuville zaujali viacej nepriateľských zákop, zajali 17 dôstojníkov a 1270 obecných vojakov. Medzi zajatcami nachodia sa aj početní Angličania. 29. januára nad Parížom zjavily sa Zeppeliní a na mesto hodily bomby, ktorým padlo v oboch viacero ľudských životov.

Turci v Mezopotámii proti Angličanom a na kau-

kazskom fronte proti Rusom dosiahli značné víťazstvá. O ďalších válečných udalostiach podávame nasledovné úradné zprávy:

Udalosti svetovej vojny.

Vojna proti Rusom.

O udalostiach bojišťa proti Rusom, hlavný válečný uhorsko-rakúsky stán vydal nasledovné úradné zprávy:

20. januára. Prudkosť novej bitky na bessarabskej hranici vzrástla. Naše hrdinské čaty a medzi všetkými v prvom rade budapeštianska honvédska divízia, okrem včera oznámených útokov, ktoré sa všetky v najväčšom ranných hodinách sviedly, pozde do odpolednia takmer každú hodinu *odrazily húževnaté útoky nepriateľa v presile* na rozličných miestach medzi Toporovcami a Bojanou. Nepriateľ počas bitky niekoľkokrát vnikol do našich streleckých zákop, ale vždy odrazily ho v ručnom zápase, v jednom páde bravúrnym protiútokom 6. a 30. honvédske pešie pluky; *Rusov stihla ťažká ztrata*. Priestor pred našimi posíciami pokrývajú mrtvol. Na odseku frontu jednotlivých bataillonov načítali sme 800—1000 ruských mrtvol. Ostatný front Pflanze-Baltinovej armády celý deň stál pod palbou ruského delostrelectva. Na nasledujúcom, na sever pripojujúcom sa fronte vo východnej Haliči bol za krátky čas trvajúci delostrelecký boj.

21. januára. *Ťažké porážky 19. januára utrpené pri Toporovciach a Bojane, nepriateľa prinútily ku zastaveniu bojov*. Tu teda, ako aj na všetkých ostatných častiach severovýchodného frontu, okrem z času na čas opakujúcich sa delostreleckých bojov, panovalo pomerne ticho. Jedon ruský letúnsky roj preletel nad územím juhovýchodne od Brzezan, nezapríčinil ale žiadnej škody.

22. januára. Včera na celom severovýchodnom fronte boli kanónové boje. Vo Volhynii pri Berešťanoch naše čaty odohnaly ruské slediace oddelenia. Nepriateľ dnes ráno znova začal útočiť na jednotlivé časte nášho bessarabského frontu. *Odrazili sme ho*.

23. januára. Na vyšine Dobzok, od Bojany pozdĺž Pruthu na severovýchod, predvčerom večer jednu ruskú streleckú zákopu minami vyhodili sme do povetria. Z 300 vojakov, ktorí bránili zákopu, len niekoľkí ostali pri živote. V noci zo včera na dnes naše čaty na tom istom odseku frontu *odohnaly nepriateľa z jeho zašiancovaných posícií*. Od Uščiečka na severozápad jedon náš mostový šianc od dlhšieho času je cieľom ruských útokov. Takmer každodenne pride ku blížkemu boju. *Statní obranci zdarne odrazajú každý útok*. Južne od Dubna nepriateľ dnes ráno, po silnej delostreleckej príprave, napadol naše posície. *S ťažkou jeho ztrátou sme ho odrazili*.

24. januára. Na ruskom bojišti nič nového.

25. januára. Rozličné častky nášho severovýchodného frontu včera znova stály pod ruskou delostrelec-

kou palbou. Na mnohých miestach nepriateľ prevádzal veľkú výskumnú činnosť.

26. januára. Na ruskom bojišti nič nového.

27. januára. Na ruskom bojišti zvláštnej udalosti sa nestalo.

Nemecko-ruská vojna.

O udalostach východného bojišta proti Rusom, hlavný válečný stán nemecký vydal nasledovné úradné zprávy:

20. januára. Na viac miestach frontu bol delostrelecký boj.

21. januára. Na fronte medzi Pinskom a Čartorjskom ľahko sme odrazili vytrhnutie slabých ruských oddelení.

22. januára. Pri Smorgone a pred Dvinskom (Dünaburg) bol delostrelecký boj.

23. januára. Na východnom bojišti polozenie je nezmenené.

24. januára. Od Dvinska (Dünaburgu) na sever naše delostrelectvo podpálilo jeden ruský vlak.

25. januára. Na viacerých bodoch nášeho frontu ľahko sme odrazili ruské vytrhnutia.

26. januára. Na východnom ruskom bojišti nestalo sa žiadnej udalosti.

27. januára. Odhliadnuc od zdarných podujatí, ku armádam generála Linsingena prináležajúcich malých nemeckých a rakúsko-uhorských oddelení, niet čo zvláštnejšieho oznámiť.

Vojna na Balkáne.

Uhorských a rakúskych armád operácie na Balkáne.

O operáciach uhorských a rakúskych armád na Balkáne hlavný výlečný stán uhorsko-rakúsky vydal nasledovné úradné zprávy:

20. januára. Na juhovýchodnom bojišti významnejšej udalosti niet.

21. januára. Na juhovýchodnom bojišti zvláštnej udalosti niet.

22. januára. Skladanie zbrane černohorskej armády, čo je predpokladom ďalších vyjednávanií o pokoj, je v prúde. Rakúsko-uhorské čaty týmto cieľom zanechajú každé nepriateľstvo, začaly napredovať do vnútra krajiny. Černohorští vojaci, kde sa stretnú s našimi oddeleniami, povinní sú složiť svoje zbrane a keď sa to stane bez odporu, na miestach svojej príslušnosti, pod zodpovedajúcim dozorom, môžu sa vrátiť ku svojmu zamestnaniu. Kto vyvinie odpor, odzbrojí sa násilím a padne do válečného zajatia. Toto riešenie, ktoré sdpovedá tak vojenským dôvodom, jako zvláštnosťam krajiny a obyvateľstva, je súčasťou ku tomu, aby vojnou od dlhých rokov stihanej Čiernej Hore za najkratší čas vrátilo pokoj. Černoorské hlavné veliteľstvo v tomto smysle bolo upovedomené.

23. januára. Skladanie zbrane Černoorcov trvá. Na početných miestach krajiny složili zbraň. Na severo-

východnom fronte Čiernej Hory v posledné dni vyše 1500 Černoorcov sa poddalo. Naše vojská obsadily adriatické prístavy Antivari (Bar) a Dulcigno.

24. januára. Včera večer obsadili sme Skutari. Niekoľko tisíc Srbov, ktorí mesto držali obsadené, vyhnúť boju, cúvli na juh. Krem toho naše čaty včera vtiahly do Nikšiču, Danilovgradu a Podgorice. Nepriateľ dosiaľ bez trení skladá zbraň. Na jednotlivých bodoch černoorské oddelenia ani nevyčkajú zjavenie sa našej válečnej sily, zbrane už prv složily, aby sa mohli domov vrátiť. Na iných miestach prevažná časť odzbrojených namiesto ponúkaného návratu domov, volila si válečné zajatie. Obyvateľstvo naše čaty všade priateľsky, nie zriedka slávnostne, privítalo. Také výtržnosti, aké sa ku príkladu v Podgorici prihodily, prestaly, akonáhle sa zjavilo prvé rakúsko-uhorské oddelenie.

25. januára. Slozenie zbrane černohorskej armády len tak ako posiaľ, plynie hladko. Všade, kde zjavia sa naše čaty, černoorské bataillony, pod vedením svojich dôstojníkov, bez všetkého zdráhania sa odovzdávajú svoju zbraň. Početné oddiely čiat z takých krajov, ktoré sme ešte neobsadili, oznámily našim predstrážkam, že sú hotové složiť zbraň. V Skutari ukoristili sme 12 kanónov, 500 pušiek a dve strojové pušky. Z nepriateľského tábora pochádzajúce všetky tie chýry, ktoré hovoria o nových černoorských bojoch, sú puhé vymysleniny. **To, že kráľ tam nechal krajinu a svoju armádu, dokázalo sa byť skutočnosťou. Že skutočná moc vlády v koho rukách sa nachádza, prítomne ešte nepodvratne nemožno ustáliť, to ale ohľadom válečného úspechu vojny proti Černoorcem, nemá žiadnej významnosti.**

26. januára. Dohodnutia o složení zbrane černoorskkej armády večer o 6. hodine povereníci Čiernej Hory podpísali.

Odzbrojenie, ktoré ide bez ťažkostí, začali sme aj v okresoch Kolašin a Andrijevice.

27. januára. Na všetkých stranách Čiernej Hory, práve tak, ako na okolí Skutara, panuje úplná tichosť. Prevažná časť černoorských vojsk je už odzbrojená. Obyvateľstvo sa celkom vlúdne drží.

Operácie nemeckých armád na Balkáne.

O operáciach nemeckých armád na Balkáne hlavný válečný stán nemecký vydal nasledovné úradné zprávy:

20. januára. Na balkánskom bojišti nič nového.

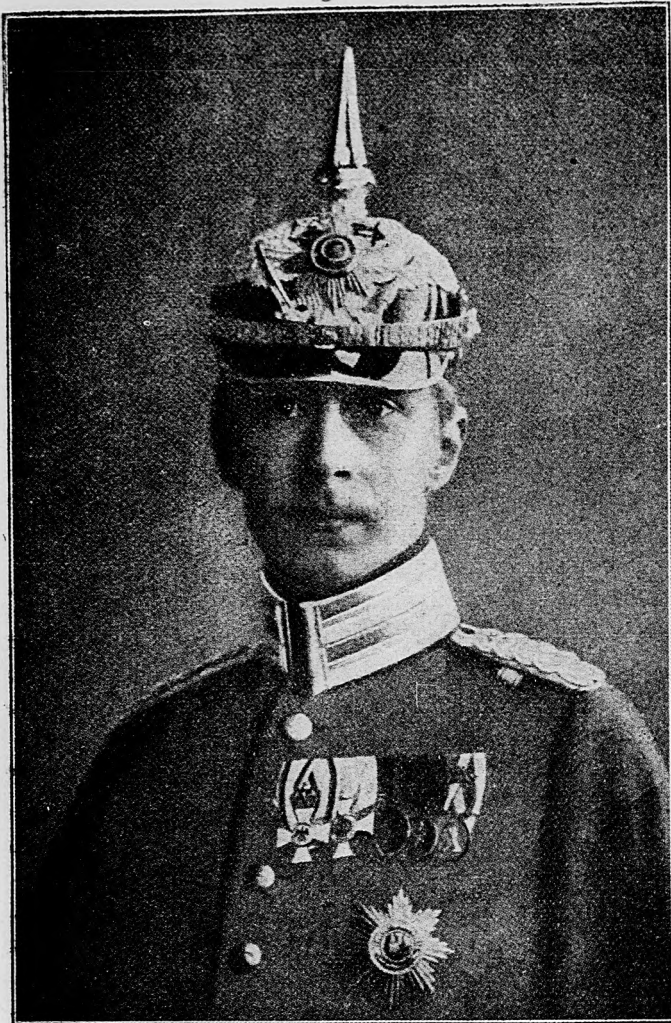
21. januára. Z nášeho frontu na balkánskom bojišti nemáme čo oznámiť.

22. januára. Na balkánskom bojišti nič nového.

23. januára. Na balkánskom bojišti polozenie je nezmenené.

24. Jedon nepriateľský letúnsky roj, ktorý sa povzniesol do povetria z gréckeho územia, na Bitolj (Monastýr) hodil bomby. Viac obyvateľov zomrelo, pofažne bolo ranené.

25. januára. Na balkánskom fronte novej udalosti sa nestalo.

Nemecký následník trónu.

Vojna proti Talianom.

O udalostach na talianskom bojišti hlavný válečný stán uhorsko-rakúsky vydal nasledovné úradné zprávy:

20. Na talianskom bojišti niet významnejšej udalosti.

21. januára. Včera popoludní naše posície na štíte a na úbočiach Col di Lana za dve hodiny stály pod bubnovou palbou. Na San Paves (od Peutelsteina na sever) tiež prudko pálili. Na ostatných časťach frontu činnosť delostrelectva nepresahovala riadnu mieru.

22. januára. Činnosť talianskeho delostrelectva včera na viac odsekoch frontu na Primorí a v Dolomítoch bola živšia, než v posledné dni. Aj Rivu z ťažkých kanónov bombardovali.

23. januára. Pri tolmeinskom predmostí, na západnom odseku vrchu Carni a na jednotlivých punktoch tyrolského frontu boli delostrelecké boje.

Na odseku Flitscha, na svahu Rombona odrazili sme útok jedného slabšieho nepriateľského oddelenia.

Jedon náš letúň na sklady Talianov v Borgo hodil bomby.

24. januára. Na odseku Lafraun pokus nepriateľa o sblíženie sa a na svahu Rombona urobený útok jedného talianskeho oddelenia sme odrazili.

25. januára. Na tyrolskom fronte nepriateľské delo-

strelectvo v Judicariach bombardovalo obec Creto a v doline Sugana obec Caldonazzo.

Pri gorickom predmostí v blízkosti Oslaviji sú opäť boje.

Včera večer na prímorskom fronte činnosť talianskeho delostrelectva bola viditeľne čulejšia.

26. januára. Pri gorickom predmostí naše čaty v bojoch pri Oslaviji vzaly do svojej moci jednu časť tamjších posícií nepriateľových. Z tejto príležitosti dostalo sa nám do rúk 1197 zajatcov, medzi nimi 45 dôstojníkov, a 2 strojové pušky.

Aj na viac iných miestach frontu na Isonze válečná činnosť oživila.

Útoky Talianov a pokusy o sblíženie sa proti Podgore, Monte San Michele a proti našim posíciám od Monfalcone na východ, sme odrazili.

Naši letúni bombardovali posície a sklady nepriateľa v Borgove a Ale.

27. januára. Bojovná činnosť včera vôbec klesla. Pri Oslaviji pod účinkom našej delostreleckej palby ešte 50 Talianov preskočilo k nám.

Vojna Nemcov proti Francúzom a Angličanom.

O udalostach západného bojišta proti Francúzom a Angličanom hlavný válečný stán nemecký vydal nasledovné úradné zprávy:

20. januára. Angličania včera večer v šírke niekoľko sto metrov upotrebením dymových bomb napadli naše posície od Freilinghienu na sever. Nepriateľa sme odbili. Utrpel veľké straty.

Nepriateľské delostrelectvo dľa plánu strieľalo na kostol v Lensi.

Pri Tourcoingu jedon náš lietací stroj z jedného roja nepriateľských lietacích strojov sostrelil jedon dvoma strojovými puškami vystrojený válečný biplan. Palba našich obranných kanónov pri Ysere jedon nepriateľský lietací stroj prinútila sletieť do čiar nepriateľa. Lietací stroj sme potom palbou nášho delostrelectva zničili.

Na vojenské osady v Nancy včera v noci hodili sme bomby.

21. januára. Na západnom bojišti zvláštnej udalosti sa nestalo.

22. januára. Od Iperna na juhovýchod jednou minou nepriateľské zákopy v šírke 70 metrov sme rozvážali.

Nepriateľ na naše posície medzi Moselou a Vogézami, ako aj na početné obce za naším frontom bezvýsledne páliť z kanónov.

23. januára. Pri Neuville, od Arrasu na sever, naše čaty po zdarnom rozhodnutí míny zaujali najprednejšiu nepriateľskú posíciu v šírke 250 metrov. Jedonasedemdesiat Francúzov sme zajali.

V Argonnách po krátkom boji s ručnými granátmi zaujali sme časť jednej nepriateľskej zákopy.

Na vojenské osady od Belforta na východ hodili sme bomby.

24. januára. Z oboch strán vyvinuli čulú delostreleckú a letúňsku činnosť. Jedon roj nepriateľských letúňov na Metz hodil bomby, z ktorých jedna padla na biskupskú palotu, druhá do dvora jednej nemocnice. Dve občianske osoby zomrely, osem bolo ranené. Jedon lietací stroj letúňskeho roja v poveternom boji sme sostrelili. V ňom sediacich sme zajali. Naši letúni na železničné stanice a na vojenské osady za nepriateľovým frontom hodili bomby. V celom rade poveterných bojov my sme ostali na vrchu.

25. januára. Vo Flandrii naše delostrelectvo započalo tuhú palbu proti nepriateľským posíciám. Tie patroly, ktoré vnikly do jednotlivých častí silne rozstriedaných zákop nepriateľových, ustálily, že *nepriateľ utrpel veľké ztraty*. Niekoľko ľudí zajaly a štyri prístroje na hádzanie mín ukoristily.

V Nieuporte vežu templariánov a stolný chrám, ktoré nepriateľovi slúžily za dobré pozorovacie posície, sme rozvávali.

Od Neuville na východ naše čaty v súvisе so zdanými rozhodnutiami mín, napadly jednotlivé časte najprednejších francúzskych streleckých zákop, ukoristily tri strojové pušky a vyše 100 ľudí zajaly. Opätovné protiútoky nepriateľa, ktoré urobil proti posíciám nami zaujatým, neprišli ďalej než k plačlivému začiatku. Len niekoľko odhodlaných ľudí opustilo zákopu. Týchto sme zastrelili.

Roje nemeckých letúňov napadly vojenské osady v Nancy a tamojšie cvičebnište letúňov, jako i baccaratské dielne. Jedon francúzsky biplan pri St. Benoite (od Thiancourta na severozápad) spolu s cestovateľmi neporúchaný dostal sa nám do rúk.

26. januára. Francúzi s viacnásobným protiútokom pokúsili sa zpätzadovážiť zákopy od Neuville na východ, ktoré sme im vyrvali. Pri každej príležitosti v ručnom zápase sme ich odrazili.

V Argonnách francúzske výbuchy na výšine č. 285. na jednej malej čiare zasypaly naše zákopy. Od La Chalade na severovýchod, ponač útok nepriateľa sme zmarili, obsadili sme výbuchom spôsobenú jamu.

Naše vodné lietadlá pri La Panne napadly vojenské osady nepriateľa, naše suchozemné lietadlá ale železničné osady v Loo, od Dixmuidena a Béthune na juhozápad.

27. januára. V súvisе s bombardovaním našich posícií v Düne nepriateľským suchozemným delostrelectvom, nepriateľove monitory okolie Westende bezvýsledne zaplavily svojo palbou. Na oboch stranách cesty Vimy—Neuville naše čaty po predchádzajúcom výbuchu posíciu Francúzov v šírke 500—600 metrov napadly, zajaly jedného dôstojníka a 52 mužov, ukoristily jednu strojovú pušku a tri prístroje na hádzanie mín. Po bezvýsledných protiútokoch nepriateľa tu a v ostatných v posledné dni zaujatých zákopách vyvinul sa živý boj s ručnými granátmi.

Mesto Lens stojí pod prudkou nepriateľskou palbou. V Argonnách sú časom prudké delostrelecké boje.

Vojna Turecka proti Rusom, Angličanom a Francúzom.

O udalostach bojišťa proti Rusom, Francúzom a Angličanom hlavný válečný stán turecký vydal nasledovné úradné zprávy:

Dardanellský front:

19. januára. Dňa 18. t. m. ráno jedon nepriateľský monitor pod ochranou siedmych míny loviacich lodí a jedna pancierová loď pod ochranou troch torpedových lodí vnikly do zálivu Saros a započaly palbu smerom Gallipoli, ako i na iné miesta. Ku pozorovaniu upotrebily lietacie stroje. Na tomto okolí postavené naše batterie energične odpovedaly na palbu. Keď naše tri kanóny trafily pancierovú loď, s monitorom spolu sa vzdialila. Popoludni tá istá pancierová loď začala páliť v tom istom smere. Naše batterie odpovedaly na palbu a trafily zadnú časť pancierovej lode, následkom čoho povstal oheň, čo loď prinútilo k odplávaniu.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!

Anglickí zajatci v Nemecku.

Nemeckí vojaci tak láskave zachodia s deťmi ich nepriateľov.

Kaukazský front

Bitka, ktorá sa včera znova započala. trvala do večera. Pokusy nepriateľa, aby nás obkolesil, následkom našich protiporiadkov sa zmarily.

Na ostatných frontoch nič nového.

Kaukazský front:

20. januára. Včera nebolo významnejšej válečnej operácie. Len na jednom mieste pokúsila sa nepriateľská jazda, asi jeden pluk, výtrhnúť ku našim posiciam, ale následkom nášho protiútoky prinútená bola cúvnuť.

Dardanellský front:

Jedon nepriateľský križiak a jedon monitor viac-krát vystrelily z kanónov ku Teke Burnu a Sed il Bahru. Naše delostrelectvo odpovedalo na palbu.

Na ostatných frontoch nič významného.

Dardanellský front:

21. januára. Včera popoludní jedon nepriateľský križiak a jedon monitor asi 30-krát vystrelily na okolie Aldši Tepe a Teke Burnu, potom pred odpovedajúcou palbou nášho delostrelectva odplávaly.

Iného nového niet.

22. januára. Včera jedon náš hydroplan preletel Tenedos a s výsledkom hodil bombu na tamojšiu šopu lietadiel a na nepriateľské tábory.

Jedna nepriateľská válečná loď včera za krátky čas bombardovala okolie Sed il Bahru.

Z ostatných frontov niet čo oznámiť.

Kaukazský front:

23. januára. Na kaukazskom fronte bol bezvýznamný delostrelecký boj v centre. Na pravom krídle boly srážky jazdy. Na ostatných frontoch nič nového.

Mezopotámský front:

24. januára. Pri Kut-el-Amare pozicionálne boje trvajú ďalej. Anglické sily, ktoré prišli zo smeru Imam-Gharbi, dňa 21. januára pod ochranou monitorov, od Kut-el-Amary na 25 kilometrov, východne pri Menlehiene, na oboch brehoch Tigra napadly naše posície. Bitka trvala za šesť hodín. Všetky útoky nepriateľa našim protiútokom sme odrazili. Nepriateľ bol prinútený cúvnuť o niekoľko kilometrov k východu. Asi 3000 anglických mrtvol sme spočítali. Jednoho kapitána a niekoľko anglických obecných vojakov sme zajali. Naše ztráty sú nepatrné. Anglický generál Hilemes k pochovaniu svojich mrtvých pýtal prímerie na jedon deň, ktoré sme ku tomuto cieľu dali. Dľa soznania zajatcov Angličania mimo výšpomenutých ztrát v bojoch, svedených okolo Seik-Saidu, utratili 3000 mrtvých, poťažne ranených. Naším útokom jednu inú anglickú divíziu, ktorá sa od Korny na západ smerom od Muntefiku usilovala napredovať, prinútili sme k cúvnutiu. Angličania 100 mrtvých nechali na bojišti. Veľmi mnoho tiav a asi sto šiatrov sme ukoristili.

Iného nového niet.

Mezopotámský front:

26. januára. Nepriateľ, ktorý pri Felahine utrpel obrovské ztráty, novšie neurobil pokus o útok. Pri Kut-el-Amare delostrelecký boj občas prestáva. V noci 18. januára zdarne sme napadli jedon nepriateľský tábor od Korny na západ. Nepriateľ mal početných mrtvých a aj veľmi mnoho zvierat utratil. Na tomto vidieku výnimočne teraz padal sňah, po ktorom nastala treskúca zima.

Kaukazský front:

Žiadna významná udalosť, výmuc nepatrných šarvátok na pravom krídle severne od rieky Murad, sa neprihodila.

27. januára. Na kaukazskom fronte v centre, odhliadnuc od srážok predných stráž, žiadnej významnej udalosti niet. Od rieky Murad na sever aj včera ďalej trvala srážka medzi našimi oddeleniami a nepriateľskou jazdou.

Na ostatných frontoch žiadnej zmeny.

Krestania katolíci, organizujte Katolícku Ludovú Jednotu!

Bitka na západnej hranici Egypta.

Kairo, 26. januára. (Reuter.) Včera 4500 Arabov, s ktorými sa 23. t. m. započala bitka, na 3 mile sme odohnali. Naša ztrata bola 26 mrtvých a 273 ranených. Nepriateľ utratil 150 mrtvých a 500 ranených.

Vojna na mori.**Činnosť nemeckých podmorských lodí.**

Londýn, 23. januára. Agencia Lloyds oznamuje: Anglický parník «Southerland» 17. januára potopili. Mužstvo 20. januára vyložili na breh v Malte. Anglický parník «Trematon» potopili. Mužstvo zachránili.

Saloniky, 23. januára. (Agencia Havas.) Jedna nemecká podmorská loď dnes predpoludním potorpedovala jeden anglický dopravný parník, ktorý sa potom dostal na zátoň. Mužstvo zachránili.

Bombardovanie Doveru.

Berlin, 24. januára. Wolffová agencia oznamuje: V noci z 22. na 23. januára jeden z našich vodných lietacích strojov na doverské nádražie, na kasárne a na dokky hodil bomby. Mimo toho 23. januára popoludní dva naše vodné lietacie stroje od Doveru západne bombardovali honghamské šopy pre vzducholode. Účinok ohňa, dľa nášho bezpochybného ustálenia, bol silný. *Náčelník admirálskeho štábu.*

Potorpedovaný anglický dopravný parník.

Lugano, 24. januára. Časopisu «Corriere della Sera» oznamujú zo Saloník: Včera ráno o 7. hodine mimo prístavu jedna podmorská loď potorpedovala jeden anglický dopravný parník. Na more zaľahla hmla, keď strážnik zočil podmorskú loď, ktorá sotva vyčnievala z mora. Sotva dal strážnik signál, podmorská loď sa ponorila a jedno za druhým vystrelila dve torpedá. Obe trafily. Na palube nenastal zmätok. Medzi čím spúšťali ochranné člny, veliteľ lode viedol loď ku brehu a takto sa loď dostala na sucho. Veľký dopravný parník teraz, jedným bokom vyčnievajúc z vody, leží na brehu. Parník išiel z Anglicka, je na ňom sto vojakov, dvesto mulíc a strelivo. Mužstvo parníka počíta stopäťdesiat hláv. V okamžení potorpedovania jedna čiastka vojakov a matrózov spala. V košeliach a v nočných šatách spustili sa do člnkov. Všetci sa zachránili. Na poplašné signále dve torpedové lode pospiechaly napred ale podmorskú loď už nenašli. Vlečkové lode pomáhaly v ochranných prácach a v zachránení nákladu. Aj mulice všetky podarilo sa zachrániť. Teraz chcú zachrániť strelivo a samú loď.

Potopený anglický parník.

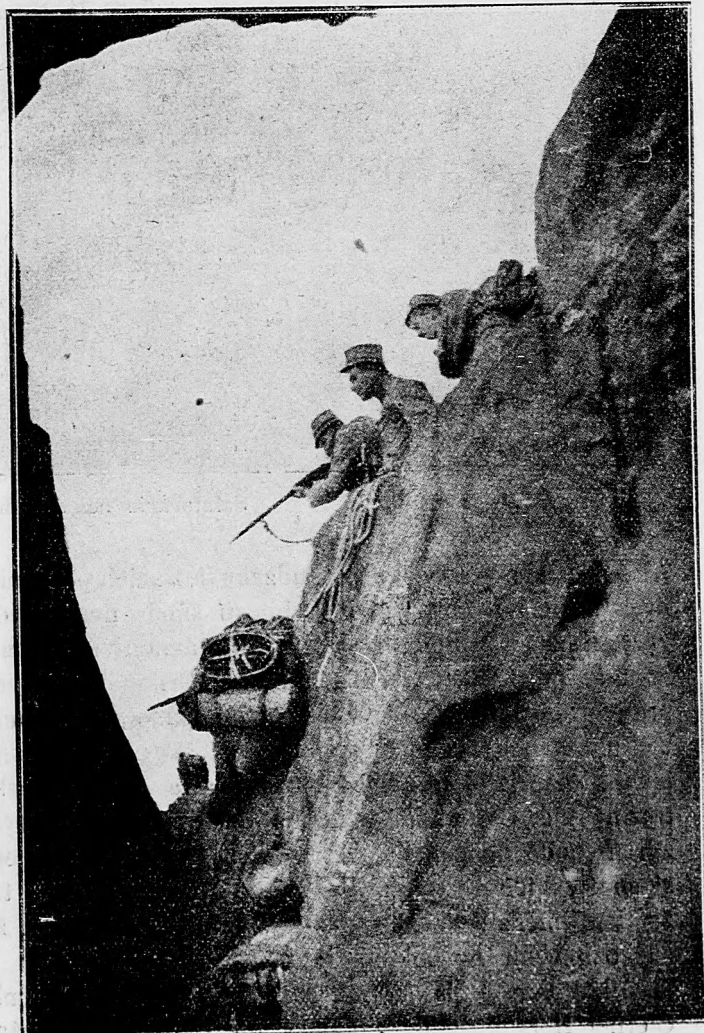
Lugano, 28. januára. Dľa zprávy z Genuy taliansky parník «Verdi» na Atlantickom oceáne nadabil na mužstvo potopeného parníka «Pollonthia», prináležajúceho spoločnosti Cunard a mužstvo zachránil.

Podmienky kapitulácie Čiernej Hory.

Hlavné veliteľstvo armády uverejňuje, dňa 25. januára večer o 6. hodine podpísané podmienky o složení zbrane černo-horskej armády. Podmienky sú nasledovné:

1. Všetky v krajine nachodiace sa válečné zbrane i s municiou a ku nim patriacimi veciami, pripočítajúc sem kanóny, strojové pušky, ručné granáty, bomby atd., ako aj válečné prostriedky každého druhu, plavebné prostriedky bez ohľadu na to, či sú vo vlastníctve súkromníkov alebo štátu, treba odovzdať cis. a kráľ. vojenským veliteľstvám.

2. Spôsob odovzdania zbraní: Každý Černohorec zbrane a iné podobné veci, ktoré sa najdu uňho složí na nasledovných miestach: Podgorica, Nikšič, Kolašin, Danilovgrad, Šavnik, Andrijevič a Goransko. Černo-horská vláda je zodpovedná za to, že nikto nepremešká odovzdať zbraň. Toto vôbec treba previesť za tri dni, na vrchovatých krajoch ale, ktoré sú chudobné na premávku, najpozdšie 6 dní po podpísaní zápisnice. Z týchto miest zbrane a iné na černo-horských dopravných prostriedkoch, nakoľko by tieto nedostačovali, s dopravnými prostriedkami rakúsko-uhorskej armády treba odviezť na nasledovné miesta: Nikšič, Danilov-

Na talianskom fronte.

grad, Podgorica, kde sa zodpovedne poriadkom cis. a král. vojenským vrchnostam zodpovedným spôsobom zachránia a dajú do bezpečnosti. Černohorská vláda potrebné dopravné prostriedky pri označení miesta a váhy zásielky prosí u oddeleniach cis. a král. čiat.

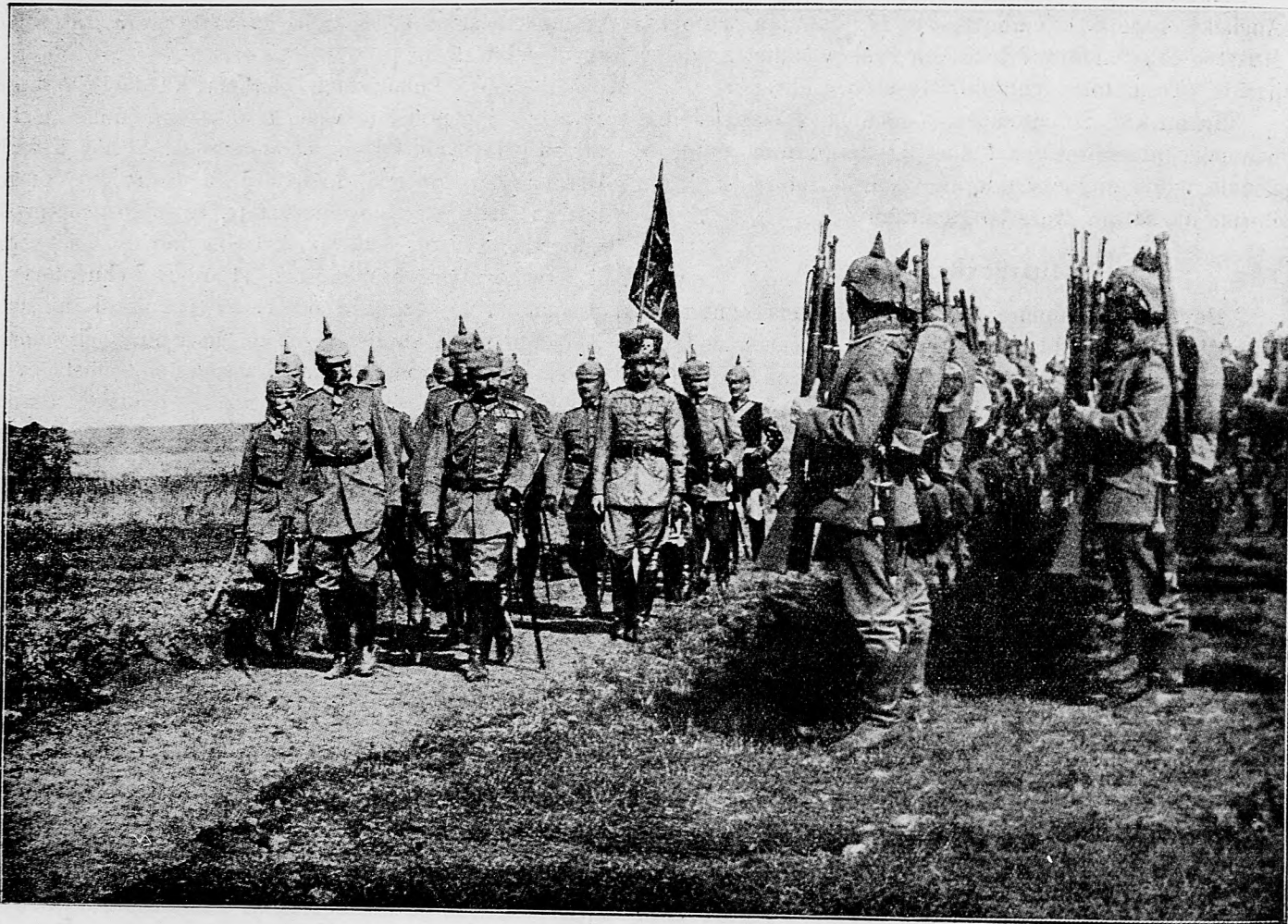
Dôstojníci môžu si podržať šable.

Strelnou zbraňou môžu byť ozbrojené:

Najpotrebnejšie policajné a žandárske medzítka vo všetkých okresoch, na albánskej hranici pohraničná polícia. Ďalej sa dovoľuje, aby na pohraničných pri

horci ani prekážať ani mýliť nebudú. Černohorská vláda zo svojej strany cis. a král. čaty v tomto účinkovaní všemožne bude podporovať a sice ubytovaním, ďalej vyslúžením dreva, vody a dopravných prostriedkov, nakoľko to skromné pomery krajiny dovoľujú.

4. Černohorská vláda, nakoľko to stojí v jej moci, berie na seba zodpovednosť ohľadom toho, že všetci obrany schopní mužskí pokojne ostanú v svojich bydliskách a nezúčastnia sa žiadneho, proti Rakúsko-Uhorsku namereného poburovania. Nakoľko by dakde takéto

Salutovanie nemeckých čiat pred nemeckým cisárom.

Albánsku a zéiastky i pri Sandzaku ležiacich pohraničných územiach povereníci vrchností smeli nosiť revolvery. Každý Černohorec, ktorý je oprávnený k noseniu zbrane, musí nosiť certifikát, ktorý černohorská vláda pre jeho osobu vystaví, v protivnom páde po uplynutí v druhom bode označeného termínu, tak naložia s nimi jako s nepriateľom, alebo ho postavia pred vojenský trestný súd. Černohorská vláda pre tie osoby, ktorým zbraň bude ponechaná, cetinskemu cis. a král. vojenskému veliteľstvu podá konkrétny návrh a sdolí i to, že tieto medzítka ako označí zovnútorne, poľazne, že aké označenie by bolo potrebné.

3. Ponevác cis. a král. čaty už takmer celé územie Čiernej Hory obsadily, po uzavretie pokoja majú právo pokračovať vo válečných operáciach. V tomto ich Černo-

poburovanie alebo vážnejšie vzbury vzkrsly, cis. a král. vojenské veliteľstvo v tomto ohľade môže sa postarať o vojenské poriadky bezpečnosti. Černohorská vláda dobrovoľne bude žiadať zbrannú pomoc cis. a král. čiat v tých pádoch, v torých to bude držať za potrebné. Všetky prístavy, prístavné miesta, železnice, opevnenia sú už v ruke cis. a král. čiat a ostanú po uzavretie pokoja. Černohorská vláda vyhlasuje, že v krajine mimo týchto iných opevnení niet a nakoľko by byly, cis. a král. čaty ich slobodne môžu obsadiť.

5. Každého rakúsko-uhorského a nemeckého válečného zajatca do 25. januára t. r. pustia na slobodu a odovzdajú cis. a král. veliteľstvu v Podgorici. Černohorskí váleční zajatci budú odovzdaní pri uzavretí pokoja. Černohorskí poslovia však prosia, aby ich váleč-

Obrazy z Čiernej Hory: 1. Král Nikita a jeho manželka. 2. Černohorský král v parádnom odeve. 3. Danilo, černohorský následník trónu. 4. Mesto Cetinje. 5. Černohorský kráľovský kaštieľ. 6. Černohorská kráľovna v sedliackom kroji. 7. Prehliadka černohorskej armády.

ných zajatcov už pred uzavretím pokoja pustili na slobodu. Tí Černohorci, ktorí sa od zastavenia nepriateľstva, alebo od 17. januára predpoludním o 8. hodine 30 minút poddali cis. a kráľ. čatám, nepovažujú sa za válečných zajatcov a čím skôr budú pustení domov.

6. Na Čiernej Hore administráciu vedie černo-horská vrchnosť. Prostredníctvom rakúsko-uhorských vojenských veliteľstiev bárskeho môžu použiť.

7. Všetky plavebné prostriedky a staničné miesta na Skutarskom jazere so soznamom treba sdeliť cis. kráľ. veliteľstvu na Cetinji, a nakoľko je možné černo-horská vláda plavebné prostriedky pošle do Virpazaru. Tie dopravné prostriedky, ktoré sú nie potrebné, cis. a kráľ. vojenskej vrchnosti vrátia ich majiteľom.

8. Nakoľko bude možné černo-horská kráľovská vláda počnúc od 25. januára každodenne podá zprávu cis. a kráľ. vojenskému veliteľstvu o pokroku odovzdania zbrane.

9. Černo-horskí poslovia sdelia, že kde sa kedy černo-horská zodpovedná vláda zdržuje. Teraz sa zdržuje v Podgorici.

10. Černo-horskí poslovia prosia, aby sa vyjednávania o pokoj čím skôr započali, lebo by toto obyvateľov upokojilo.

Zavreté a podpísané plnomocnými deputátmi oboch stránok.

Cetinje, 25. januára 1916.

Bečír, vl. r.
generál,

von Weber, vl. r.
podmaršall,

Lompar, vl. r.
majór,
černo-horskí poslovia.

Schuppieh, vl. r.
majór generálneho štábu,
cis. a kráľ. poslovia.

Z válečných zasadnutí krajinského zákonodarstva.

Snemovňa krajinských vyslancov 24. januára pokračovala v pojednávaní menších zákonných návrhov, vo stredu, 26. januára, ale po vybavení pojednávania o zemnom plyne, v záležitosti válečných sирот na ministerpredsedu a ministra vnútra, Karol Huszár, krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany, predostrel nasledovnú interpelláciu:

Náklonná-li je vláda na vedomie dať snemu, čo nariadila v záujme popisania, podporovania a vychovávaní válečných sирот? Či vláda stará sa o postavení nových, potrebám zodpovedných vychovávacích ústavov a či pre válečné sирoty s dobrým pokrokom náklonná je zabezpečiť miesta v jestvujúcich internátoch? Dľa akých zásad upotrebiť mieni vláda pre válečné sирoty spoločenstvom sossbierané veľmi značné obnosy? Akej podpory boly posiaľ účastné válečné sирoty? Či vláda starosť má o to, aby válečné sирoty postavené boly pod systematické mravno-nábožné a lekárske dozorstvo? Či vláda porobila zodpovedné poriadky k odstráneniu právnych neriadov a prekážok, aké po vojne ľahko

vzniknúť môžu pre válečné sирoty? Akým spôsobom zamýšľa vláda ku obrane a ochrane záujmov válečných sирот potrebné úradné a spoločenské organizácie?

Štefan Haller, krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany, na ministerpredsedu v záležitosti návrhu vystahovalcov obrátil sa nasledujúcou interpelláciou:

1. Či vláda už včul zaoberá sa s predpracami v záležitosti návratu a zpätusídlenia vystahovalcov?

2. Či hlavné zásadné body tohoto programu vláda náklonná je predostrel krajinskému snemu?

Štefan Rakovszky, skut. vnút. tajný radca, krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany, ministerpredsedu interpelloval v súvisi s rečou, akú 14. júna m. r. v horvátskom sabore povedal podpredseda saboru dr. Pero Magdič a tahal ho na otázku, či sa stotožňuje a súhlasí s touto rečou a so separastickými prechmatmi v sedem bodoch interpellácie dokázanými.

Karol Huszár v snemovom zasadnutí 28. januára v mene a z naloženia spojenej opozície potažne reformy zákona o válečnej podpore predostrel nasledujúci návrh:

«Navrhujem, aby snemovňa naložila vláde, aby snemovní v najkratšom čase predostrela zákonný návrh, ktorým na bojišti zomrelých hrdinov vdovám, sиротám a ku ich rodine patriacim, zabezpečené má byť terajším potrebám sodpovedné zabezpečenie.»

Zatiaľ, kým tento nový zákon nevstúpi do života, o válečnej podpore znejúce zákony nech sú modifikované v tom smysle, aby válečné vdovy a sирoty do tých čias ostaly v pôžitku ich válečnej podpory, kým konečná pensia a tütorská podpora vykázaná im nebude.

Vláda nech nariadením naloží, aby ustálená podpora žiadnym zmenšovaním ukrátená byť nemohla.

(Hlučné schvaľovanie z ľavej a krajnej ľavej. Rečníkovi početní vyslovili blahoželanie.)

Po Tiszovej odpovedi väčšina pracovnej strany s veľkým hlučkom odmrštila i tento návrh, na čo nech naši spoluobčania nezabudnú, zvlášte pri krajinských voľbách.

Rozhorčenie gréckeho kráľa proti antantu.

Londýn, 22. januára. Časopisy prinášajú rozhovor athénskeho dopisovateľa «Associated Press»-e s kráľom Konštantinom. Dopisovateľa kráľ dal zavolať, aby vyslovil pred ním svoje veľké rozhorčenie pre neslýchané pechorenie sa Anglicka, Francúzska a Ruska voči Grécku a pre ich najnovšie násilnícke skutky. Kráľ Konštantín, ktorý bol veľmi rozčúlený, hovoril:

— Najúplnejším farizejstvom je, keď Anglicko a Francúzsko hovoria o urazení neutrality Belgicka a Luxemburgu po tom, čo so mnou urobily a ešte aj teraz robia. Ja som všetko urobil, aby v anglickej a francúzskej tlači dostal «fair play». Keď anglická tlač podivným prekrúcaním skutočnosti a zohavením pohnútok napadla Grécko, pred anglickým dopisovateľom som úplne vysvetlil položenie Grécka. Aj francúzskej tlači

som učinil veľmi jasné osvedčenie. Jediným forumom verejnej mienky, ktoré stojí predom mnou, sú Spojené Štáty. Zase len na Ameriku budem apelovať, aby ma nestranným spôsobom vypočula, čo mi Anglicko a Francúzsko odopierajú. Ich vojská obsadili Lemnos, Imbros, Mithylene, Castello Ricco, Korfu a Saloniky i s polostrovom Kalkidike, ako i veľkú časť Macedonie. Čo znamená ten ich sľub, že po vojne zaplatia odškodné? Nemôžu vynahradiť útrapy môjho ľudu, ktorý vyhneli z jeho domova. Spomínajú vojenské potreby. Z nútenosti vojenskej potreby vtiahlo Nemecko do Belgicka a obsadilo Luxemburg.

— Neutralitu ostrova Korfu Anglicko, Francúzsko, Rusko, Rakúsko-Uhorsko a Prusko garantovalo. V čom pozostávala vojenská potreba, aby zničili most v Demir-Hissari, ktorý stál poldruha milióna drachiem a tvoril jedinou cestu, po ktorej naše vojská vo východnej Macedonii mohli sme zaopatrovat potravínami. Most bol zaopatrený mínami a na bliženie sa nepriateľa za okamih bolo by ho bývalo možno vyhodit do povetria. Dľa ich vlastného soznania blizo mosta nebolo nepriateľa a žiadon znak neukazoval na jeho bliženie sa. Prečo bolo potrebné obsadiť Korfu? Keď je Grécko so Srbskom v spolku, je i Taliansko, a Srbov ľahšie by boli mohli previezť do Albánska a Talianska, ako na ostrov Korfu. Taliani snáď preto nechcú videt u seba Srbov, lebo sa boja cholery? Anglicko a Francúzsko sa nazdávajú, že Grékom nebezpečie cholery je menej nepríjemným, ako Talianom? Angličania a Francúzi hovoria, že Castello Ricco, Korfu a iné punkty preto obsadili, aby vypátrali oporné body podmorských lodí. Anglický vyslanec athénsky 2000 funtov ponúkal, čo znamená veľký majetok pre gréckeho rybára, za také informácie, na základe ktorých možno objavit oporné body podmorských lodí. Ale nikdy nedostal chýr o oporných bodoch podmorských lodí v Grécku. Z Grécka krem toho podmorské lode nikdy nezaopatřili zásobami.

— Historia balkánskej politiky Anglicka, Francúzska a Ruska nie je iným, ako hromadením chýb a v zlosti nad tým, že všetky ich výpočty zle vypadly, na Grécko sa usilujú natreť výsledok svojej vlastnej hlúposti. My sme ich upozornili, že gallipolská expedícia zostane nezdarňá a že Rakúšania, Uhria a Nemci bezpochybyne zdrvia Srbsko. Oni to nechceli uverit. Teraz sa obracajú proti Grécku, ako prehké, nezralé deti. Vedome odhodili od seba všetky výhody gréckej sympatie. Na počaitku tejto vojny zo 100 Grékov 80 citilo s antantom. Teraz ani 20 percentov Grékov nepohne ruku, aby pomáhalo Anglicku a Francúzsku.

Kráľ Konštantín dopisovateľovi konečne povedal :

— Nesložím zbraň dotiaľ, kým osud Saloník nebude rozhodnutý.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!

Remeselníci.

Dnes sa celý verejný život prispôsobovať musí ku jednému veľkému cieľu: aby sme túto krvavú vojnu s prajným výsledkom, s víťazstvom skončili. Od tohoto očakávame lepšiu, blaženejšiu budúcnosť. Aj v priemysle základne zmenily sa pomery. Obecenstvo obmedzuje svoje objednávky na to najpotrebnejšie, lebo v tomto drahom čase ani ináč nemožno. Všetko nesmierne zdraželo, za priemyselné články pýtajú teraz o sto aj o dvesto percentov viac. Človek si teda dobre rozmyslí, keď má čo kupovať, alebo keď si má čo dať robiť. Ale keď sa tomu nedá vyhnúť, nuž len platí aj drahé peniaze.

Pri priemysle zamestnaných ľudí málo ostalo doma. Zvlášte málo malých priemyselníkov. V dielňach zamestnaných, nevyhnutne potrebných robotníkov oslobodili. Dielne totižto pracujú teraz zväčša pre vojsko, na týchto robotníkov je teda veľká potreba. Pri malom priemysle je obeh pomerom zodpovedne malý, postačí teda aj práca tých, ktorí doma ostali, preto lebo sú už v rokoch, alebo sú ku vojenskej službe nie súci.

Že výroba priemyselných článkov zdražela, to je vplyvom terajších okolností. Malý priemyselník musí drahšie kupovať potraviny, aby teda rovnováhu v domácnosti udržať mohol, musí aj svoju robotu drahšie rátať. Ale ani toto nezapríčiňuje veľkú drahotu, lež zapríčiňuje ju to, že všetok materiál nadmieru zdražel. Je pravda, že pre vojsko treba množstvo rozličného materiálu, ale aj to je pravda, že materiál veľmi zdražie, kým sa dostane z dielne do rúk priemyselníka. Cez koľko rúk prejdú účty, kým konečne malý priemyselník dostane účet o kúsku tovaru, ktorý pre objednávateľa kúpi. A v každej ruke ostane zárobok. Pravda že potom zdražie materiál vo veľkej miere, aj priemyselné výrobky.

Po vojne nenastanú hned riadne pomery. Ešte dlho to potrvá, kým prideme zas do riadnej koľaje. Aj vtedy nemožno rátať na tie mierne ceny, jaké boli pred vojnou. Mnoho všeličoho sa zmenilo a túto zmenu pocítíme ešte za dlhý čas. Keď aj nastane väčšia konkurencia, ktorá by mala mať za následok zníženie ceny priemyselných výrobkov, nebude toto možné v značnejšej miere, lebo cena materiálu bude vysoká. A túto vysokú cenu zas len zapríčinia tí, cez ktorých ruky materiál prechádzať bude. Čím viac bude týchto sprostredkovateľov, tým väčšia bude cena, lebo každý chce mať ósoh.

Každý priemyselník dobre vie, že vo väčšom obchode lacnejšie kupuje, alebo aspoň lepší tovar dostane za tú istú cenu. Lebo tento väčší obchod bližšie stojí ku fabrikantovi, ktorý materiál dorába. Aj to vie každý, že vo väčšom množstve kúpené články sú vždy lacnejšie. Čo z tohoto nasleduje? To, že zakladať treba priemyselnícke nákupné družstvá. Jedon remeselník nemôže si väčšie množstvo materiálu objednať, už keď

nie pre iné, nuž preto, že nemôže do kúpy väčší kapitál vložiť. Peniaze treba v priemysle obracať a čím viac sa toto deje, tým väčší je dôchodok. Ale čo jednotliviec nemôže, to docieľiť môžu priemyselníci založením družstva pre nákup materiálu.

Koľko by boli naši priemyselníci vyhrali, keďby boli mali pred vojnu väčšiu zásobu materiálu na sklade. Alebo keďby si väčšiu zásobu materiálu boli mohli objednať ešte v tom čase, keď materiál dražej začal. Remeselnícke družstvo, stojac v bezprostrednom spojení s fabrikantom, alebo aspoň s veľkoobchodníkom, bolo by mohlo toto vykonať. O čo lacnejšie bola by prišla ku pr. koža obuvníkovi, keďby nebol prinútený bežať do obchodu, keď potrebuje kúsok kože na duplovky; alebo o čo drahšie kupuje stolár, keď kúpi len tri-štyri dosky práve vtedy, keď má dajakú objednávku vybaviť. A tak je to pri každom odvetví priemyslu.

Zakladanie priemyselných družstiev ťažko sa ujíma, mnohokrát tejto spoločenskej činnosti aj umele stavajú v cestu prekážky. Ale časom sa naučíme tomu, aby sme hľadali všetky možné prostriedky, pomocou ktorých by sme si životné pomery obľahčili. A príde na to, že v tomto ohľade najviac prospeje cieľu primerane zavedená spoločenská akcia. Takúto akciu musia zaviesť aj naši priemyselníci, čím prospieť môžu nielen sebe, lež aj svojim objednávateľom.

Šematismus spišskej diecése.

Spišská diecésa roku 1776. pod kráľovnou Mariou Tereziou a pápežom Piusom VI. bola vytrhnutá z územia ostrihomského arcibiskupstva a sriadená na samostatné biskupstvo. Na čele ešte len 140-ročnej diecése stojí skut. vnút. tajný radca diecesánsky biskup dr. Alexander Párvy, ktorý je v rade spišských biskupov jedenásty. Kapitula pozostáva z 10 skutočných a 6 čestných kanonikov, z posledných štáľumov prítomne je jedno uprázdnené. Na 166 farách spišskej diecése duchovné povinnosti koná 112 farárov, 48 administrátorov, 12 dočasných administrátorov a 39 kaplánov, zpomedi fár není zaplnených 5 a zpomedi kaplánov 27. Zpomedi kňazov spišskej diecése vojenskú kňazskú službu koná 20, na území sedem iných diecesí zastáva úrad 7 kňazov a štyria zaoberajú sa výlučne s vyučovaním náboženstva na území diecése. Na odpočinku nachádza sa 8 kňazov. Počet svetských kňazov celej diecése činí 255 a v 7 reholníckych domoch žije 24 reholníckych vysvätených kňazov a 21 reholníckych klerikov a frátrov. Klerikov má diecésa prítomne 45. Zpomedi fár diecése stojí 35 pod patronátstvom apoštolského kráľa, na jednej fare kráľ a spišský biskup prevádzajú spoločné patronátske práva, na troch farách je patrónom knieža Christian Hohenlohe-Öhringen, na jednej fare sasko-koburgsko-gotanský knieža Filip, na 31 farách fond náboženský, na 6 farách biskup spišský, na dvoch farách spišský biskup a kapitula, na štyroch

farách prešovský grécko-katolícky biskup a kapitula. Na území diecése žije rímsko-katolíkov 240.054, katolíkov gréckeho obradu 16.434, luteránov 65.557, kalvínov 606, grécko-východných 44, unitárov 5 a židov 12.081, spolu teda 334.780 duší. Počet školopovinných detí činí 36.370.

Levočská filiálka Uhorského Červeného Kríža

16. januára vydržovala veľmi navštívené zasadnutie, na ktorom 22 levočským vyznačeným odovzdali čestný odznak Červeného Kríža. Predseda filiálky, levočský opát-farár Celestin *Kompanyik* peknými slovami líčil minulo-ročné pozhnané účinkovanie filiálky a v mene vlasti a vyzdravených bojovníkov, opatrovníckam ďakoval za horlivé opatrovanie a za sebaobetivú prácu. Filiálka mala vlni 145 platiacich údov, teda o 36 viac ako roku 1914. Z roku 1914. ako zvyšok zostalo 5430 kor., lanskorokčné príjmy činia 7433 kor., výdavky 6428 kor., koncom roku bolo teda zvyšku 6435 korún. Na vianočné dary ranených hrdinov, opatrovaných v levočskej rezervnej nemocnici, filiálka obrátila 800 korún, bulharskému Červenému Krížu poslala 250 a tureckému Červenému Polmesiacu tiež 250 korún. V ten istý deň večer do dobre zariadenej levočskej nemocnice Červeného Kríža dovezli 220 ťažko ranených bojovníkov. Na železničnom nádraží čakali ich panie Červeného Kríža s čajom a cigarettami. Tiež 16. januára v Novej Vsi jedenásti prijali vyznačenie Červeného Kríža. Z tej príležitosti poďakoval sa hlavný lekár nemocnice dr. Anton Teschler opatrovníckam za ich starostlivú, láskavú prácu, zo strany opatrovaných vojakov vyslovil im vďaky jeden dobrovoľník. Na konci peknej slávnosti prítomné obecnstvo jeho veličenstvu kráľovi volalo na slávu a odspievalo nacionálnu hymnu. Novoveský (iglovský) všeobecný ženský spolok z milodarov niektorých údov k spomoženiu uhorských válečných zajatcov poslal 120 korún.

Chrasta na kolene dobytky.

Keď sa kravám alebo volom občas neobrezávajú paprčky, vtedy im ony, zvlášte ich predná čiastka, narastú na veľmi dlhé, zohnú sa obidve polovice paprčku, rastú dohora a prerastajú jedna nad druhú, tak že od toho dobytok nesmierne trpí, lebo sa mäso pod rohovinou stlačí a zapríčiňuje veľkú bolosť. Zviera nežerie, dáva menej mlieka a hynie, zvlášte keď sa to dlho zanedbá.

Mimo toho na kolene zvierata utvorí sa chrasta, čo býva často práve následkom neopatrovania paprčkov. Mnohokrát proti tejto chraste upotrebovávajú rozličné prostriedky namiesto toho, aby hľadali tú príčinu, od ktorej chrasta nariastla. Je známe, že sa táto chrasta na kolene zvierata vtedy zjaví, keď sa krv srazí pod kožou do predných kolien a presiakne cez kožu. Stlačovaním utvorí sa priestory pod kožou a do týchto sa

vlieva tekutina. Tieto stlačeniny povstávajú obyčajne vtedy, keď dobytok vstane, málokedy, keď si líha. Táto chrasta volakedy narastie veľmi veľká a šíri sa dolu nohou hoväda. Z počiatku býva ona len nepatrná, ale pozdejšie sa väčší, stvrdne a srst' z nej celkom zmizne. Príčinou toho bývajú zlé podmestiny v maštali a nedostatočné stelivo.

Iná príčina, ako sme to už riekli, býva nedostatočné opatrovanie paprčkov. Keď sa paprčky nechajú veľmi dlhé, je nevyhnutný následok onemocnenie dobytky. Mimo toho stáva sa, že pri nedostatku steliva rohovina vyschne, ztratí pružnosť, tak že rohovina, ktorá kryje mäkkú časť nohy, tlačí a je nepoddajná. Zviera, v takomto stave sa nachodiace, bojí sa vstať, pri vstávaní dlho kľáči, ba často aj pri žraní kľáči.

Pri takomto častom namáhaní kolien rozmáha sa chrasta veľmi rýchle. K vývinu tejto chrasty je potrebný dlhší čas a dobytok túto nemoc nedostane odrazu ku pr. od udretia alebo spadnutia.

Keď teda gazda vidí podozrivú zmenu kolena pri svojom zvierati, nech sa patričnemu hovädu najprv na paprčky prizre. Nech odborník zkráti paprčky zvieratá starostlivo a opatrne. Túto prácu najlepšie vykoná kováč, ktorý kone podkúva. Na toto sú osobitné nožnice. Jestli je rohovina následkom nedostatočného steliva alebo nesprávneho zariadenia maštale tvrdá, treba prikladať na ňu obkladky, od ktorých rohovina ostane pružnou.

Radno je, aby po obstrihnutí paprčkov nemocné zviera vyvedené bolo na lúku. Na lúke sú všetky podmienky vyliečenia zmeny rohoviny a začínajúcej sa chrasty na kolene.

CHYRNIK.

Vyznačenie Jána Zelenyáka. Ján Zelenyák, krajinový vyslanec kresťanskej ľudovej strany, dobrovoľne hlásil sa k vojenskej službe a ako táborského duchovného prideliť ho na severné bojište. Zelenyák ako táborský duchovný 1. honvédskej divisie od toho času vyvinul zdarné, požehnané účinkovanie, ktorým zaslúžil si najvyššie uznanie. Úradné noviny minule oznámily, že jeho veličenstvo kráľ, na uznanie vytečnej a sebaobetivej služby konanej pred nepriateľom, táborskému duchovnému hrdinského ducha udelil kňazský záslužný kríž druhej triedy.

Z biskupstva spišského. Franc Háber, rim. katolícky farár v Krompachoch v spišskej Magure, vyslužený dekan nedeckého okresu, 21. januára zomrel v Krompachoch v 72. roku svojho života a v 48. roku svojho kňazstva. Nebohý, ktorý narodil sa v Nižných Lapsoch, ako kaplán účinkoval v Harhove, v Odoríne, v Rabčiciach, v Rabči, v Nižných Lapsoch a v Kézmarku; v Krompachoch bol farárom za 41 rokov. Na pohrabe súčasťnilo sa 20 kňazov, medzi nimi i niekoľko poľských; smutočnú kázeň povedal Ján Pataky, farár kaevinský.

Rožňavský biskup Ludvik Balás v svojom tohoročnom prvom obežnom liste svojemu duchovenstvu ďakuje za novoročné blahoželanie a oduševnenými slovami odporučá zbierku na obec Máriafalva vystaviť sa majúcu v Karpátoch na mieste niektorej Rusmi spustošenej obce, s veľkou láskou odporučá napomáhanie válečných zajatcov, ako i zmrazených vojakov.

Telegramm nášho a bulharského kráľa. Z tej príležitosti, že jeho veličenstvo náš kráľ bulharského kráľa Ferdinanda vymenoval za maršalla našej armády, kráľ Ferdinand jeho veličenstvu poslal telegramm, v ktorom s dojatím ďakuje za vymenovanie a medzi iným hovorí, že oproti pomazanej osobe jeho veličenstva nášho kráľa aj teraz preniknutý je tými istými citami, ktoré prechovával pred 35 rokami, keď ho jeho veličenstvo jako mladíka vymenoval za poručíka svojej armády. Jeho veličenstvo náš kráľ kráľovi Ferdinandovi odpovedal tiež telegrammom, v ktorom hovorí, že je blažený, že bulharský kráľ s takou veľkou radosťou prijal vymenovanie a že je s láskou oddaný jeho veličenstvu nášmu panovníkovi a našej armáde.

Narodeniny cisára Vilhelma. Vo štvrtok, 27. januára, 57. narodeniny nemeckého cisára Vilhelma v celom Nemecku slávnostne oslavovali. Mestá ozdobené boly zástavami, v kostoloch vydržiavaly sa poďakovacie služby Božie, po uliciach vojenskej hudobné sbory vyhrávaly pochody a na tvárach občanov horel rumenec radosti. Ale nielen v Nemecku, lež i vo všetkých spojeneckých štátoch s veľkým oduševnením rozpomínajú sa v tento deň na cisára Vilhelma. Ku pr. z Viedne, z Prahy, z Brna oznamujú, že boly mestá ozdobené zástavami. U nás v Budapešti Spolok tu bývajúcih rišských Nemcov v stredu, 26. januára, večer vo svojej miestnosti na Andrásyho ceste usporiadal slávnosť z príležitosti narodenín cisára Vilhelma. Na slávnosti boli prítomní budapeštiansky hlavný konsul gróf Fürstenberg Stammhein, úradníci konsulatú, viacerí nemeckí majóri a iní dôstojníci. Hlavný konsul vyniesol zdravicu na jeho veličenstvo nášho kráľa, načo zaspievali uhorskú Hymnu. Potom Ernest Wolf povedal reč, v ktorej vzletnými slovami oslavoval nemeckého cisára Vilhelma. Jeden rečník s veľkou láskou a oduševnením hovoril o priateľskom pomere Nemecka a Uhorska. Slávnosť skončila sa s odspievaním nemeckej hymny.

Válečný sirotinec v pešťanskej obci Gyón. Opát, gróf Peter Vay hneď po vypuknutí vojny na ciele válečného sirotinca daroval svoj kaštieľ, park a vinicu v obci Gyón. Vedenie tohoto sirotinca vzali na seba reholníci Karmeliti. Na ciele tohože sirotinca doteraz väčšie milodary obetovali: gróf Mikuláš Eszterházy, správa rakúsko-uhorskej banky a istý M. F. P. po 10.000 kor., knieža Pállfy 2000 kor., knieža Festetics, Tibor Hajdu, hlavný opát v Pannonhalme, gróf Gejza Andrásy a barón Orosdy po 1000 korún. Keď sa aj naďalej najdú takí veľkodušní dobrodincovia, ten ústav vstave bude prijať sto opustených válečných sirôt, aby k rozkvetu vlasti vchoval z nich usilovných roľníkov.

Cesta cisára Vilhelma cez Uhorsko. Nemecký cisár Vilhelm na svojej zpiatočnej ceste z Nišu v piatok, 21. januára, večer precestoval cez Budapešť. Na dolnom nádraží v Kőbányi, kde cisárov osobitný vlak zastal, úradného víťania nebolo, lebo cisár cestoval inkognito, ale na nádražie prišli predseda-správca štátnych železníc Kornel Tolnay, nemecký hlavný konsul budapeštiansky gróf Fürstenberg a piati dôstojníci budapeštianskeho nemeckého Überwachungscomanda. Cisár Vilhelm Tolnayho a Fürstenberga dal zavolať do svojho vozňa, kde sa asi za štvrt hodiny shováral s nimi. Potom sa vlak bez všetkého signálu ticho pohol a cez rákošské nádražie na Žilinu odjachať do Berlina.

Smrť hrdinov. Andor Emericzy, kadét 67. spoločného pluku, treforočný chovanec spišsko-novoveskej učiteľskej pripravovne, rodák zo spišskej Tvarošnej, 15. septembra v krvavej bitke pri Cebrowu (blízko Tarnopola) tak ťažko bol ranený, že 19. septembra v zlocovskej rezervnej nemocnici zomrel. — V Spišskej Novej Vsi (Igló) 16. januára pochovali s veľkou pompou hrdinského husárskeho nadporučika Van der Lühe, ktorému vražedlná ruská guľka vyhasila život. Poslednú úctu preukázalo mu nielen veľké obecenstvo novoveského spoločenstva, nielen dôstojníci a vojaci miestnych ustanovizní, lež dostavilo sa na jeho pohrab i štvoro dôstojníkov a 16 husárov 12. husárskeho pluku.

Zemetrasenie v Sedmohradsku. Zemetrasenie ukazujúce prístroje observatória budapeštianskej university v stredu, 26. januára, rano o 8. hodine 38 minútach ukazovali silné zemetrasenie v dialke asi 550 kilometrov. Toto zemetrasenie pocítili i v Sedmohradsku, ba až po Nagyvárad a Temešvár. Zemetrasenie najsilnejšie bolo vo Fogarasi, v Brassove a v Marosvásárhelyi. Vo Fogarasi zem rano o 8. hodine 34 minútach za 15 sekúnd sa opravdu vlnila. Takmer všetky domy sa popukaly, mnoho komínov sa srútilo, ale vážnejšej škody sa nestalo. V Marosvásárhelyi rano o 8 hodine 45 minútach za 2 sekundy cítili silné zemetrasenia. Žiaci zo škôl vybehli na ulicu. Viac komínov sa srútilo alebo popukalo V Brassove zemetrasenie trvalo za 6 sekúnd a narobilo veľmi mnoho škody. V školách prestali vyučovať. V Arade zemetrasenie trvalo za 20 sekúnd a pocítili ho na celom vrchovatom kraji stolice aradskej. V Temešvári zemetrasenie trvalo za 22 sekúnd. O zemetrasení došli ešte zprávy z miest Székelyudvarhely, Szászrégen, Beszterce, Zilah, Marosujvár, Szilágysomló, Abrudbánya, Nagyenyed a viacerých miest Sedmohradska. Všetky zprávy tak znejú, že v týchto všetkých mestách cítili zemetrasenie, ktoré tam však nenarobilo žiadnej škody.

V ruskom zajatí. Ferdinand Szilvássy, poručík 9. honvédskeho pešieho pluku, zo Simbirska písal svojej matke do spišskej Kluknavy, že 15. októbra 1915. bol ranený a upadol do ruského zajatia; cíti sa už dobre. — Spišsko-odorinský rímsko-katolícky učiteľ Jozef Hübel dostal sa do ruského zajatia.

Minuloročná matrika miest Kézmarok, Lubica a Spišská Bela. V Kézmarku roku 1915. narodilo sa 135 detí, teda o 66 menej ako roku 1914. Zomrelo 131 ľudí, teda o šesť viac ako v predošlom roku, pri tom není sú rátaní hrdinskou smrťou zomrelí Kézmarčania, ani v tamojších nemocniciach zosnutí cudzí vojaci. Manželstvá uzavreli 34, teda o 10 menej ako v predošlom roku; katolíckych 11. Narodilo sa 74 chlapcov a 61 dievčat; mŕtvo prišlo na svet 7 detí; zo 126 živých detí bolo rímsko-katolíckych 88, grécko-katolíckych 6, evanjelických 14, kalvinských 2, baptistické 1 a židovských 28. Zo zomrelých prislúchalo 57 k mužskému a 78 k ženskému pohlaviu; z mužov dosiahol jeden 83 a druhý 84 rokov, najstaršie zosnulé ženy mali 82, 84 a 88 rokov, Miešaných manželstvá bolo 7, z tých medzi párom židovského a katolíckeho náboženstva jedno. — V Lubici s Lubickými Kúpeľami dovedna narodilo sa 64 detí (v Lubici 56 a v Lubických Kúpeľoch 8); mŕtvo prišlo na svet 6; chlapcov narodilo sa 30 a dievčat 34; rímsko-katolíckych detí narodilo sa 55, grécko-katolíckych 4, evanjelických 4 a židovské 1. Zomrelo 81 osob, (v Lubici 72 a v Lubických Kúpeľoch 9). mužského pohlavia 38 a ženského pohlavia 43; detí nižšie 7 rokov zomrelo 41. Manželstvá uzavrelo 11, z tých katolíckych 7 a miešaných 3. — V Spišskej Belej narodilo sa 70 detí a zomrelo 80 ľudí. Zo živonarodených bolo 29 chlapcov a 36 dievčat; podľa náboženstva narodilo sa 36 rímsko-katolíckych, 4 grécko-katolíckych, evanjelických 20 a židovských 5; podľa materinského jazyka boli rodičia v 7 pádoch Maďari, v 16 pádoch Nemci a v 42 pádoch Slováci. Zo zomrelých bolo 32 mužského a 49 ženského pohlavia. Detí nižšie 6 rokov zomrelo 20. Manželstvá uzavreli 8, a síce rímsko-katolíckych 6, grécko katolíckeho 1, židovské 1 a tak evanjelické ani jedno.

Smrť. Bývalý kézmarský lekár dr. Béla Alexander, súkromný profesor budapeštianskej university, po dlhom trápení 15. januára zomrel v Budapešti v 59. roku života svojho. Pochovali ho v Kézmarku.

Ku znovavystaveniu Rusmi rozbúraných karpatských obcí mesto Temešvár odhlasovalo 25.000 korún a v meste zariadená sbierka priniesla 26.000 korún. V biharskej stolici na ten cieľ doteraz sossbierali 50.000 korún.

Len krištálový cukor budeme mať. Cukrový kartel má asi 400 vagónov krištálového cukru na sklade. Obecenstvo tento cukor nechce kupovať a každý pýta kockový alebo klobúkový cukor, kdežto krištálový cukor je veľmi dobrý a súci je na všeličo. V cudzozemsku krištálový cukor práve tak kupujú, ako ostatné druhy cukru. Cukrový kartel teraz uzavrel, že dotiaľ, kým sa krištálový cukor minie, inakší cukor nepustí do obchodu. Toto toľko znamená, že v Budapešti, za 7—8 týždňov len krištálový cukor budú predávať.

Na ciele potraviny zadovažujúceho strediska spišskej stolice podhradský veľkoobchodník Alexander Luczy značil 2000 korún.

Milodary. Pani Zoltánová Zmeskál z oravského Leštína na válečné ciele Katolíckeho Karitásu obetovala 300, pre vojakov oslepnutých vo vojne 500 a pre zmrzačených vojakov tiež 500 korún. — Dr. Karol Schwarcz, bývalý mešťanosta mesta Kézmarku a novovyvolený asessor sirotského súdu spišskej stolice, kézmarkem mestskému fondu chudobných daroval 100 korún.

Spišská válečná podpora v Amerike. Spišiáci vo Philadelphii utvorili Karpátsky pomocný výbor k válečnému spomoženiu Spišiakov starej vlasti. Ten výbor uhorsko-rakúskemu konzulátu odovzdal v mesiaci júni 170, v auguste 90, v novembri 60 dollárov a pomocnému fondu daroval 10 dollárov. Do samého Kézmarku doteraz poslali z Ameriky na dobročinné válečné ciele 2000 korún.

Z ruského válečného zajatia. Spišsko-richvaldský gazda Ondrej Harendarčík v svojej 1. nov. datovanej a 26. decembra došlej karotke píše zo Spasskoe pri Vladivostoku do Richvaldu, že dostal od svojej ženy 2, od pána farára 3, od pána kaplána Michny 1 a od výboru tiež jednu karotku a z Ameriky od švagriny 15 rubľov, t. j. 8 dollárov peňazí, čo rozveselilo jeho smutný život. — Spišsko-richvaldský mládenec Štefan Michna v svojej 16. nov. datovanej karotke píše svojej matke, že od novembra je pri našich officiroch v meste Orenburg (Europejské Rusko). — Arpád Gabos, syn krompachského podrychtára, upadol do ruského zajatia.

Šalbiarstva jednej učiteľky. V spišských Arnutovciach vyvolili za učiteľku istú ženskú, ktorá sa udala za Margitu Eckert. Vysvitlo, že není učiteľkou, že jej dokumentá sú falošné a že udala i meno falšivé. Z Arnutoviec vybrala sa do Levoče, kde okrádala viac domov a potom zmizla. Zkazená ženská s falšovaným jej diplomom zpáchala rozličné šalbiarstva v Košiciach a v Prešove. Žandári stopujú nebezpečnú klamárku.

V spišskej obci Toriska na druhú grécko-katolícku učiteľskú stanicu vyvolili diplomovanú učiteľku Annu Manajló.

Zamestnanci košicko-oderbergskej železnice dostanú 20-procentovú válečnú podporu.

17. listina Tátraszélplaku vykazuje 1032 kúpeľných hostí: stálych 841 a dočasných 191, cudzozemcov bolo 23.

Mrtví a ranení.

(Pokračovanie.)

(Číslo, stojace za menom, označuje kompániu, v ktorej patričný slúžil. Za menom stojaci † znamená, že dotyčný zomrel a za menom stojaca písmena «z» znamená, že patričný je zajatý. Všetci, pri ktorých niet žiadnej poznámky, sú ranení.)

Z košického 9. honvédskeho pešieho pluku: Vandčuro Juraj (Lopiapatak) 12, Vanna Ján (Hanusfalva) 2, Vanušček Matej (Kisszeben) 10, Vavrak Ján (Tapolcsán, Šariš) 10, Veisz Štefan (Szedikert) 1, Vencel Franc (Szomolnokhuta) oddelenie so strojovými puškami

Venglarčík Štefan (Lőcse) 12 †, Verespej Andrej (Roskovány) 6 †, Vilček Michal (Eperjes) 5, Višlovski Franc 8, Vitko Štefan (Liptóujvár) 7, Vluha Martin (Nagypalugya) 4, Volent Andrej (Kruessó, Šariš) 7, Vujčík Jozef (Kerekkrét) 2, Weisz Bartolomej (Nemeslubella) 3 †, Wesely Ján (Aranyptak) 7, Zajác Andrej (Magyarkapronca) 1, Zamborski Martin (Aranyptak) 2, Zamiska Karol (Kalács) 5, Zaťko Martin (Sajószentpéter) 10, Zavojna Franc (Óviz) 10, Želešnik Štefan (Eperjes) 12, Zelik Jozef 5, Zimbala Jozef 4, Žiška Ján (Hibbe) 4, Želunka Adalbert (Hegyvágas, Spiš) 11, Žiga Jozef (Márkusfalva) 2, Žiga Jozef (Lemes) 7, Žoldák Jozef 7, Žubák Ján (Liptov) 11, Žuravský Zoltán 5 †, Zvoňár Ján (Lemes) 8.

Zo 67. spoločného pešieho pluku prešovského: Bajdos Štefan, Bala Lipeta Juraj †, Baran Franc, Barta Andrej 4, Bátor Pavel, Béber Dominik 4, Bartolotti Anton, Botzás Peter, Bratilov Karol, Buček Štefan, Budinsky Karol, Csato Albert, Čizik Jozef, Csoban Teodor, Csurar Tika (?), Darcsi Benjamin, David Štefan †, Dolni Štefan †, Domoj Štefan, Dvorošnak Juraj, Dzur Martin †, Dzurnik Ján, Fabry Štefan, Fülöp Franc †, Gutmann Alexander, Herbely Ján, Hering Karol †, Hrabček Ján, Humeňanski Karol, Janus Mojžiš, Jenei Imrich, Jurov Jakub, Kendra Juraj, Komlosi Michal, Kornajčík Pavel, Kukura Ján, Lakatos Ján, Lipovsky Štefan †, Lormann Jozef †, Mačuga Ján †, Madaja Jakub, Majdiak Rudolf †, Marcín Andrej, Molnár Ján, Narica Vazul †, Nitsch Martin, Ondruš Kornel, Ovat Andrej, Paluch Jozef, Pancurak Ján, Poža Ján, Püklea Jozef, Radič Daniel, Rušták Juraj, Salamon Alexanser, Sarafin Michal, Šariski Gustav, Schebesch Ján †, Sigus Ján, Spak Michal †, Steckel Franc, Stofan Ján †, Szabol Karol, Szilágyi Alexander, Szóke Jozef, Tallar Martin, Talos Michal, Timar Ján, Tomčík Jozef, Vasilkovič Štefan, Vrbenski Ján, Zeman Andrej, Žiara Ján.

Z trenčianskeho 15. honvédskeho pešieho pluku zajatí: Bondik Ján Alexander (Alsólipnica) 1. náhr. komp., Barčík Andrej (Szentistvánptak) 5, Basó Vendel (Kosárfalva) 1. náhr. komp., ranený a zajatý, Behon Imrich (Nagymodró) 3. náhr. komp., Belán Ignác (Kispapszabadi) 4. náhr. komp., Beňačka Justin (Ribény) 4, Beňák Ján (Bellus) 1. náhr. komp., ranený, Berger Eliás (Bosác) 3, ranený, a zajatý, Berger Rudolf (Bosác) 8, Beták Štefan (Csákfalva) 4. náhr. komp., Bielčík Ján (Ótura) 3. náhr. komp.

Z 19. jagerského bataill. komárňanskeho: Adamek Martin (Pozsonyfehéregyháza) 3, Bachrati Ján (Erzsébet kápolna) 3, Bély Štefan 2, Bilik Franc (Harangfalva) 3, Bognár Koloman 3, Bresli Pavel (Tardoskedd) 4, Chromi Štefan 3 †, Čapalka Ján (Vágújhely) 1, Čomaček Ján (Felsőbotfalva) 3 †, Demesch Józef (Felsőpróna) 1, Duračka Ferdinand (Vigvár) 4, Ferencik Juraj (Búrszentmiklós) 3, Gajdošek Rudolf (Apaj) 3, Gallobič Gašpar (Modor) 1, Gellmann Ján 3 z., Gied Ján 2, Hačunda Štefan (Gázlós) 1, Hamar Gašpar (Nemespana) 13,

Hanesch Andrej (Németpróna) 4 †, Havlik Michal 3, Herehl Izidor (Rózsavölgy) 3 †, Hlavati Štefan (Széleskút) 2, Horváth Štefan 2, Horváth Štefan 4, Hullon Ján (Kislévárd) 1, Janovec Juraj (Kovácsfalva) 4, Juriga Jozef (Csejte) 3, Kemény Gerváz 1, Kiss Ludvik 1, Kittler Jozef 3 †, Kobzik Jozef 3, Kovács Baltazár 4, Kovács Gašpar 4 †, Kováč Michal (Vágterbete) 3, Krampl Rudolf (Récese) 3, Kriho Jozef (Kárpáthalas) 3, Kubik Martin (Székelyfalva) 3, Laznik Jozef 1, Liška Andrej (Nyitranovák) 3, Macko Matej (Nyitraperjés) 1, Majtan Rudolf (Szolesány) 4, Markusek Ján (Tótmegyer) 4 z., Matkovič Jozef (Morvaszentjános) 4, Matus Ladislav 3, Matyasovszky Ján (Tormos) 4, Mihalovič Jozef (Senica) 2, Nagy Rudolf (Temesabony) 1, Novotni Jozef (Szeptencújfalu) 3, Ormándi Ludvik (Felsőkorompa) 1, Pavelka Adalbert (Trnava) 3, Piss Peter (Privigye) 4 z., Pohner Ludvik 2., Raček Jozef 3, Reket-Nagy Anton (Búrszentmiklós) 3, Reško Jozef (Köesény) 3 †, Rodina Jozef (Kinorány) 2 †, Siket Štefan (Ipolyság) 3, Štefán Franc (Nagymagasfalva) 1, Szakács Jozef 3, Smacha Michal (Nézsnafalva) 4 †, Temešinko Juraj (Turócremete) 4, Trisulák Matej 2, Varró Štefan 3, Viola August 4 †, Vitek Anton (Nagyszombat) 3 †, Vlačán Štefan (Nitrateszér) 3, Zuščík Ján 2.

Z baňsko-bystrického 16. honvédskeho pešieho pluku: Parditka Julius (Szécsény), Novohrad) 1.

Z 26. spoločného pešieho pluku ostrihomskeho: Farkas Teodor poručík (Léva) 2, Jávora Albert zástavník (Ipolynyék) 6, Molnár Ladislav kadet (Aranyosmarót) 1, Abermann Jozef (Barsfüss) 11, Alaska Július jedn. dobrovoľník (Korpona) 6 †, Babinsar Ján (Letkés) 2, Bagocsi Štefan (Nagypeszék) 9, Bajnok Jozef (Körmöcbánya) 9, Bajnovič Ladislav (Nagysalló) 11, Balázs Štefan (Kövesd) 1, Balga. (Csontos) Michal (Csáb) eddelenie so strojovými puškami †, Baran Jozef (Geletnek) oddelenie so strojovými puškami, Baranka Vavrinek (Trencsén) 4, Bartolen Vincenc (Besztercsény) 4, Battgyan (?) (Nyir, Tekov) 1, Batyel Ludvik jedn. dobrovoľník tit. cugsfirer (Bát) 8, Belák Ján (Korpona) 3 †, Belán Štefan (Rendve) 6 †, Belik Michal (Cseke) 9, Benedek Imrich (Aranyosmaróth) 7, Benke Juraj 9, Benko Martin (Léva) 1, Benyó Jozef (Nyitrazsámbokrét) 8, Berta Štefan (Horváti) 3, Bistransky Ján (Töre) 8, Bocškor Ján (Kisbánya) 6.

Z 19. spoločného pešieho pluku: Varga Julius (Tardoskedd, st. nitrianska) 6.

Listy z bojišta.

Spišsko-richvaldský ryhtár Šebastian Nedoraščik, delostrelec, v svojej 1. januára datovanej karotke z haličského bojišta píše svojmu duchovnému: Samo perše pochválen Pán Ježiš Kristus v tom novom roku. Vysokotený náš duchovný! ja ich farník Š. N. posielam im pamiatku môjého štedrého večera, čo som dostal pri stromčeku vianočnom. Tak tu v tej karotke vinšujem

im šťastlivý nový rok a píšem im: teraz v posledné dni starého roku sme boli vo veľkom ohňu, lebo Rus sa nám postavil, chcel front prelomiť, my sa mu ale nedáme, lebo sme dobre zadekovaní. I preblahoslavená Panna Maria Kráľovna Uhorska je nám na pomoci. Ja ju prosím vo dne v noci, aby nám bola na pomoci v našich bitkách. Pride mi na mysl moja familia na tom bojišti, ale zato ju porúčam pod ochranu preblahoslavenej Panny Marie a bojujem smelo za svoju vlasť, za našu krajinu proti nepriateľovi. «Kraštan»-a som dostal. Ostávam ich verný farník.

*

Spišsko-richvaldský gazda Michal Duda Vojtko v svojej 7. jan. datovanej karotke medzi iným píše svojmu duchovnému: Teraz je veľmi tuhá bitka, Rusi nám chcú pretrhnúť front, ale nemožu, zase sme sbili Rusov. Maria pomáhaj nám i naďalej! Dve číslá «Kraštan»-a som dostal. Srdečne ich pozdravujem.

*

Spišsko-richvaldský mládenec, landšturmista Jozef Tilecký 18. jan. písal svojmu duchovnému z talianskeho bojišta: Ich karotku som dostal a veľmi som sa poradoval. Ja som na fronte pri Goriciach. Kanóny strašne dunejú a zem sa trasie a z gverami len v noci sa bijeme. 15. januára mi padnul kamarát Ján Torbik z Veľkého Lipnika. Tak teraz už takého blízkeho kamaráta nemám, len Rumuni a Mađari. Nech i naďalej pamätajú na mňa. S Bohom nech ostanú pán farár.

*

Tiež richvaldský mládenec, landšturmista Jozef Gonsorčík v svojej 15. januára datovanej karotke píše svojmu duchovnému: Som na černo-horskom bojišti. Tu je veľký sňah. Pýtam ich, nech mi pošlu karotky na písanie, lebo tu nemám kde kúpiť. Ďakujem im zato, čo mi písali. Viac im nemám, čo nové písať, lebo neslobodno. S Bohom ostanú, majú sa dobre, do videnia.

Oznamy prijíma
administracia

„Kraštan“

BUDAPEST,
Szentkirályi-utca 28.

Pýtajte si

zdarma a franko
môj hlavný cen-
ník opatrený so
4000 vyobraze-
niami hodín, zla-
tého a striebor-
ného tovaru, hu-
debných nástro-
jov taktier to-
varu z ocele a kože, ako aj
rôznych toaletných a iných
v domácnosti potrebných
článkov, zbrane atd.

Prvá dielňa hodín
Ján Konrad

c. a k. dvorný zásielca
Brnx číslo 717. (Čechy.)
Nicklové-Roskopf hodinky
K 3-90; 4-20; 5-
Strieborné hodinky K 3-40.
Nicklový budiček K 2-90.
Budiček s duplovaným zvon-
kom K 4-

Zasielanie s poštovou do-
biarkou. Žiadne risiko.
Zámena povolená alebo
návrät penazi.